

20 Kasım 2018

Artan Yoksulluk ve Sosyal Yardım Politikaları

İşsizliği düşük göstermek için türlü yöntemlere başvuran iktidar, yoksulluğu gizlemek için de sosyal yardımların arkasına saklanmakta ve kitleleri yapılan duble yollarla, köprülerle, havaalanlarıyla, stadyumlarla, büyüyen ve istikrar içinde olduğu söylenen ekonomiyle oyalamaktadır.

Aslında AKP iktidarıyla birlikte büyüyen iki şey, bir tarafta yandaş sermaye, diğer tarafta geniş halk kitlelerinde büyüyen yoksulluk var. Seçim dönemlerinde iktidar, yapılan “sosyal” yardımların büyüklüğünden, “sosyal” yardım alan insanların sayısının arttığından övünçle bahsediyor.

TUİK resmî açıklamalarına göre Ağustos 2018 ayı itibariyle işsizlik %11,1 seviyesine yükseldi. 16 yıllık AKP iktidarı sonunda, İşsizlik oranı genç nüfusta (15-24 yaş) ise %20,8, kadın genç nüfusta ise %25,6 oldu. Yani her 4 Türk gencinden birisi hem okumuyor hem de işsiz. Tüketici fiyat endeksi (TÜFE) kısaca enflasyon ise Ekim 2018 ayı itibariyle bir önceki aya göre %2,67, son 12 aylık dönemde %25,24 seviyesinde gerçekleşti. Günlük hayatımızda önemli yer tutan kalemler olan gıda ürünlerinde fiyat artışı %29,26, ulaşımda %32,10 ve ev eşyasında %37,92 oldu.

Ekonomide yurt dışı ve yurt içi borçlanma ile sağlanan sanal büyüme yılları sona erip, yaşanan kriz derinleşirken geniş halk kitlelerinde yoksulluk, borçluluk, gelecek kaygısı, işsizlik, güvensizlik de çığ gibi büyüyor. Diğer taraftan, FORBES dergisine göre Türkiye’deki dolar milyarderlerinin sayısı 2002 yılında 3 iken, bu yıl itibariyle 31’e çıktı. Oysaki, AKP iktidarı süresince her asgari ücret belirlenmesi döneminde “kaynak yok, ülke batır” vb. sözler söylenerek milyonlarca çalışan yoksulluk sınırının altında çalışmaya mahkûm edilmiştir.

İşsizliğin her gün biraz daha büyüdüğü, yoksulluğun arttığı, milyonların açlığa mahkûm edildiği bir süreçte olmamıza rağmen nasıl oluyor da 15 yıldır aynı siyasi parti iktidar koltuğunda oturabiliyor, nasıl oluyor da hâlâ memur, emekli, işçi, esnaf ’tan destek bulabiliyor?

İşte son yıllarda yararlanan sayısı ve kapsamı giderek artan sözde “sosyal yardım politikaları” ile yoksulluk azalmadığı gibi, yoksulluk içinde kıvranan insanları da sadakaya alıştırmakta, AKP’nin seçim politikalarına yedeklenmek istenmektedir. AKP, “sosyal yardım” adı altında yapılan nakit ya da aynı desteklerle kitleleri adeta dilenci haline getirip sadakaya alıştırmakta, bu şekilde kendisine oy deposu haline getirmektedir. Açlığa, yoksulluğa itilmiş milyonlarca insan daha da yoksullaşmak ve almış olduğu yardımdan mahrum olmamak için “kadrolu seçmen” olarak iktidarı desteklemeye devam etmektedir.

Sosyal Yardım giderleri ve alan sayısı hızla artıyor.

Çeşitli kamu kurum ve kuruluşları çeşitli araç ve yöntemlerle yoksullara transfer yapıyor. 2019 Yılı Programına göre, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Yurt-Kur, T. Kömür İşletmeleri (TKİ) ve T. Taşkömürü Kurumu (TTK) ve belediyeler çeşitli adlar altında sosyal yardımlar yapmaktadırlar.

Söz konusu bakanlık ve kurumlar tarafından yapılan resmî açıklamalara göre; 2017 yılı itibariyle,

- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından “yaşlı ve engelli aylığı”, “çocukları muhtaç ailelere destek”, “evde bakım”, “Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu (SYDF) ’u tarafından verilen tüm sosyal yardımlar” ve “Genel sağlık sigortası primleri” adı altında 11.908.944 yararlanıcıya,
- Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından “muhtaç aylığı”, “imaret hizmetleri” ve “muhtaç öğrencilere burs” adı altında 46.138 yararlanıcıya,
- Millî Eğitim Bakanlığı tarafından “muhtaç öğrencilere burs” adı altında 142.205 yararlanıcıya,
- YURTKUR tarafından “yüksek öğrenim öğrencilerine burs” adı altında 548.156 yararlanıcıya,
- TKİ-TTK tarafından “kömür yardımı” adı altında 2.088.881 aileye,

Olmak üzere (aile bazında verilen kömür yardımları gibi yardımlarda ailedeki birey sayısını 4 kişi olarak kabul edersek) **30 milyona yakın kişi sosyal yardım alıyor** diyebiliriz.

Belediyelerin yaptığı yardımları alanlar için sayı belirlemek pek mümkün olamamaktadır. Belediyelerin yaptığı yardımların tutarının toplam harcamalar içindeki yerine bakılırsa, yararlanıcı sayısının oldukça yüksek olduğunu söylemek doğru olacaktır. Ancak bu konuda sayı vermek çok zordur. Bunları da eklersek toplam yararlanıcı sayısının 30 milyonun çok üzerinde olduğunu söylemek doğru olacaktır.

Aynı kişi ve/veya aile birden fazla yardım, örneğin aynı ailede hem yaşlı ve engelli aylığı ödemesi, hem de kömür yardımı alanlar olacağı için, yukarıdaki veriler mükerrer sayım içeriyor olabilir. Ancak, unutulmamalıdır ki bu hesaplama bir varsayım yapılarak yapılmıştır. Seçmen sayısı açısından ise, elimizde çok sağlam veriler olmamasına rağmen, yaklaşık 15 milyon civarında seçmenin yoksulluk yardımlarından yararlandığını söyleyebiliriz.

Burada önemli olan bir başka hususta, aynı standartta olan verilerin yayımlanmaya başladığı 2012 ile 2017 yılını karşılaştırmaktır. Sosyal yardımlara 2012 yılında 16,04 milyar lira harcayan devlet, **2017 yılı sonu itibariyle sosyal yardımlara 31.969.944 bin lira yani 32,0 milyar lira harcamıştır**. 5 yıllık bir dönem zarfında devletin dağıttığı sosyal yardımlar tam 2 katına çıkmıştır. (32,0 milyar lira tutarındaki sosyal yardımların büyüklüğünü daha iyi anlayabilmek için TBMM ‘ye sunulan 2019 yılı bütçesinde Yatırımlara ayrılan toplam ödeneğin 64,4 milyar lira olduğunun altını çizelim.) Diğer taraftan, yararlanıcı sayısında bir azalmanın olmadığını, tam tersine arttığını da görüyoruz.

Bu noktada, 2017 yılında yapılan 32 milyar liralık sosyal yardım harcamalarına, aynı yıl bütçeden yapılan 12,7 milyar liralık tarımsal destekleme ödemelerini, İşsizlik Fonundan yapılan 9,5 milyar liralık harcamaları da eklemeyi unutmamamız gerekmektedir.

Burada önemli soru şudur. Yoksullukla etkin bir şekilde mücadele edilemez mi? Yoksa geniş halk kitlelerinin yoksulluğu yönetilerek seçmenin tercihleri etkilenmeye mi çalışılmaktadır?

AKP iktidarı döneminde sosyal yardımlar adeta oy devşirmenin aracı haline getirilmiş, yoksul ailelerin sayısı her geçen gün daha da artmıştır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2017 Yılı içinde Türkiye’de kaç milyon kişinin sosyal yardım aldığı ile ilgili soruyu ‘10 milyon 610 bin 928 kişi’ olarak yanıtlamıştır. Oysa ki aynı Bakanlığın 2013 Yılı Sosyal Bülteni’nde yoksulluk envanterine kayıtlı yoksul sayısının 30,5 milyon olduğu belirtilmiştir. Yoksul sayısının her geçen gün artması üzerine Bakanlık 2013 yılından sonra sosyal bülten yayınlamayı durdurmuştur.

Diğer taraftan, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, nüfusun %15’inden fazlasının yoksulluk sınırı altındadır ve milyonlarca hane yaşamını yardıma muhtaç bir şekilde sürdürmek zorunda kalmaktadır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı faaliyet raporuna ve bütçe sunum kitapçığına göre 2.088.881 hane yakacak yardımı almakta, 969 bin hane eğitim yardımı ve 681 bin hane de yakacak yardımı almak zorunda kalmıştır.

Devletin görevi vatandaşlarına yardım yapmak değil, iş imkânı sağlamaktır. Bunun için uygun yatırım ve iş ortamı sağlamak, yeni iş alanları açmaktır. En başta, Genç nüfustaki işsizler ordusuna, yani eğitime devam etmeyen ve işsiz olan her 4-5 gencimizden birisine iş imkanları yaratmaktır.

Oysaki AKP hükümeti 16 yıllık dönemde yatırımı, üretimi ve ticareti değil, beton ekonomisini desteklemiş, herkesi borçlanmaya iterek vatandaşı kredi kısılacı altında ezmiş, sosyal yardımlara muhtaç hale getirmiştir. Bunu yaparken, hem iktidara bağımlı bir topluluk yaratmış, hem de bu sayede “kadrolu seçmen” bir nüfus oluşturmuştur. Hatta seçim kampanyaları sırasında AKP dışında bir parti seçim kazanırsa sosyal yardımların kesileceği korkusunu yaymıştır.

Oysaki yapılması gereken, tarımda, sanayide, hizmetler sektörlerinde, başta KOBİ’ler olmak üzere tüm girişimcilere, esnaf ve sanatkara, uygun ortamın sağlanması, önündeki engellerin kaldırılması, gerekli destek ve teşvik mekanizmalarıyla Türk halkının önünün açılmasıdır. Bu yapıldığı takdirde verimli yatırımların ve istihdamın önü açılacak, halkımız kendi alın teri ile kazanacak ve sosyal yardımlara olan ihtiyacı gerileyecektir. Gençlerin, kadınların, evde oturan, sosyal yardımlarla geçinen milyonların hem gelir elde etmeleri hem de ekonomiye katkıda bulunmaları sağlanacak, bu suretle ülke ekonomisinin gelişmesi, halkımızın refahının artması sağlanmış olacaktır.

İşte bu noktada ulu Önder’in hemen herkesin malumu ünlü sözlerini ülkeyi yönetenlere hatırlamak gerekiyor.

"Çalışmadan, yorulmadan, üretmeden rahat yaşamak isteyen toplumlar; önce haysiyetlerini sonra hürriyetlerini ve daha sonra da istiklal ve istikballerini kaybetmeye mahkumdurlar".

Mustafa Kemal Atatürk